

Handläggare
David Eriksson
Telefon: 08-508 22 053**Till**
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd 2016-03-17

Öppna väggar, muralmålningar och andra gatukonstprojekt i Hägersten-Liljeholmen

Svar på medborgarförslag

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på medborgarförslaget

Lars Arvidsson
stadsdelsdirektörGunnar Ohlsén
avdelningschef

Sammanfattning

Två medborgarförslag om graffitti har inkommit till förvaltningen för beredning.

Förvaltningen har ingen rådighet över de ytor som föreslås till muralmålning. Av de föreslagna ytorna för öppen vägg ansvarar förvaltningen över promenadstråket i Trekanten/Liljeholmen samt parkvägen längs Vinterviken. Längs hela området finns möjlighet att uppföra en öppen vägg, dock är det viktigt att beakta att stora delar av sträckan är ett uppskattat rekreationsstråk som nyttjas av många. Bergsväggen ute på Vintervikens udde bör inte användas enligt kulturförvaltningen, då väggen sannolikt hänger ihop med fornlämningen Nobels spränggårdar i Vinterviken eller den industrihistoriska verksamheten i området.

Fastigheten som inhyser förskolan Korpen på Schlytersvägen 55 ägs av SISAB och förvaltningen har ingen rådighet över planket.

Om nämnden anser att en öppen vägg ska uppföras är en inhägnad och bemannad vägg i betong enligt förvaltningen att föredra, med personal som kontrollerar att regler följs, och som går att stänga när den inte är bemannad. Ett brukaravtal med en förening som ansvarar för bemanning och allmän skötsel kan vara passande..

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Avdelningen för samhällsplanering.

Ärendet

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade den 26 november 2015 att överlämna två inkomna medborgarförslag till förvaltningen för beredning.

Medborgarförslagen inkom den 5 oktober 2015 respektive den 6 november 2015.

Det ena förslaget handlar om att förvaltningen ska uppföra öppna väggar och muralmålningar. Förslagsställaren föreslår att minst en muralmålning uppförs i varje centrum, och att en öppen vägg på en bra och tillgänglig yta uppförs i varje stadsdel. Förslagsställaren lämnar även förslag på platser för öppna väggar och muralmålningar. För öppna väggar föreslås under Essingebron längs promenadstråket Trekanten/Liljeholmen och Vintervikens trädgårdar samt bergsväggen på Vinterviksvägen ute på Vintervikens udde. För Muralmålningar föreslås trappan vid påfarten till E4:an vid Gröndalsvägen samt diverse gångtunnlar, stenblock, gatubrunnslock och gatlampor.

Förslagsställaren föreslår vidare att nämnden ger förvaltningen i uppdrag att inventera sina egna ytor. Vid brist på ytor kan förvaltningen bygga nya samt kontakta andra förvaltningar, fastighetsägare och bostadsrättsföreningar med en förfrågan.

Det andra medborgarförslaget föreslår att stadsdelen anlitar en graffitikonstnär för att skapa ett konstverk på planket som omger förskolan Korpen på Schlytersvägen 55.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förklaring av begrepp

Graffiti

Graffiti är enligt Stockholm konst en stilart inom konsten och ska därmed också behandlas som konst. Graffiti uppförs ofta med sprayfärg. Graffiti får inte kopplas samman med begreppet klotter. Att lagliga möjligheter för att utföra graffiti införs innebär således inte att stadens nolltolerans mot olagligt klotter förändras.

Öppna väggar: En öppen vägg är en yta där vem som helst får skriva och rita nästan vad som helst, med undantag från olagliga

budskap, exempelvis rasistiska texter och bilder. Viktigt att veta är att helt öppna väggar inte bara är till för graffitti utan är tillgänglig för vem som helst när som helst, exempelvis skulle en skolklass kunna ha bildlektion på den öppna väggen. Principen är att när väggen är fullmålad målas den över med nya texter och bilder. Den förändras hela tiden och ger uttryck för åsiktsutbyte och deltagande vare sig det är en erfaren graffittikonstnär eller elever från en skolklass.

Det finns olika typer av öppna väggar. En helt öppen vägg är alltid öppen. En bemannad vägg, ofta inhägnad, får målas på under bestämda tider och värdar finns på plats.

En öppen vägg kan bestå av olika material men bör helst bestå av betong. Även plywood, som är ett billigare alternativ, uppfyller brukarnas behov, däremot blir det mer kostnader i underhåll då materialet snabbt försämras samt att risken för vandalism ökar då planket är lättare att förstöra än betong. Väggen bör vara minst 2,5 meter hög men helst 3 meter och vara ganska lång för att inte bli övermålad direkt.

En öppen vägg, vare sig det är en nyuppsatt vägg för ändamålet eller en befintlig mur, kräver bygglov. Dessutom behöver förvaltningen tillstånd att placera ut kärl för miljöfarligt avfall. Om olagliga budskap målas på väggen har förvaltningen skyldighet att se till att budskapet omedelbart målas över.

Muralmålningar:

Muralmålningar är ofta beställningsarbeten som genomförs av erkända konstnärer och som behöver större ytor, exempelvis en hel husvägg m.m.

Klotter

Brottsförebyggande rådet benämner klotter som ett samlingsbegrepp för att beteckna ”text, bild eller ristning som olovligen uppförs på husväggar, tunnelbanetåg, parkbänkar eller andra platser eller föremål.” Det handlar om skadegörelse på någon annans egendom, vilket är en kriminell handling. Exempel på detta är så kallade taggar, som ofta är kombinationer av olika bokstäver som är sammanfogade med varandra. De går snabbt att rita och klottras därför ofta på ett flertal ställen, till exempel på flera husväggar eller över en hel tunnelbanevagn. Enligt brottsförebyggande rådet är taggar det som folk i allmänhet uppfattar som klotter.

Exempelkostnader från andra stadsdelsnämnder

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd kommer att uppföra en 100 meter lång och 2 meter hög vägg till en kostnad av 850 000.

Utgiftsposterna som har tagits i beaktande är bygglovsansökan, inköp av betongfundament till väggen, belysning, förvaringskärl till sprayburkar, upphandling av entreprenörer för arbetet samt kostnader för beredning av mark och anläggning av betongfundament och belysning, informationsskyltar om ordningsregler samt evenemang vid invigning av väggen. Till detta följer löpande driftkostnader för skötsel av området, rengöring, tömning av behållare m.m. vilken beräknas bli ca 100 000 kr per år.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen har ingen rådighet över de ytor som föreslås till muralmålning. Av de föreslagna ytorna för öppen vägg ansvarar förvaltningen över promenadstråket i Trekanten/Liljeholmen samt parkvägen längs Vinterviken. Längs hela området finns möjlighet att uppföra en öppen vägg, dock är det viktigt att beakta att stora delar av sträckan är ett uppskattat rekreationsstråk som nyttjas av många, och uppförandet av en öppen vägg riskerar att väcka upprörda känslor. Bergsväggen ute på Vintervikens udde bör inte användas enligt kulturförvaltningen, då väggen sannolikt hänger ihop med fornlämningen Nobels spränggårdar i Vinterviken eller den industrihistoriska verksamheten i området. Vill nämnden gå vidare med det förslaget måste tillstånd fås från Länsstyrelsen.

Fastigheten som inhyser förskolan Korpen på Schlytersvägen 55 ägs av SISAB och förvaltningen har ingen rådighet över planket.

Att uppföra en öppen vägg kommer att medföra höga initiala kostnader samt ca 100 000 kr om året i driftkostnad. Det blir svårt att säkerställa att det inte även målas på träd, elskåp och omkringliggande ytor, vilket skulle kunna innebära saneringskostnader för staden samt att det kan leda till ökad nerskräpning i form av miljöfarliga sprayburkar. Det är dock viktigt att understryka att det enligt brottsförebyggande rådet inte finns någon forskning som stödjer att en laglig vägg skulle leda till ökat klotter.

Då tanken är att väggarna ska ligga i offentliga parkmiljöer är det även viktigt att väggen är belyst dygnet runt för att inte utgöra en otrygg plats på kvällar och nätter. Det finns även en trygghetsrisk med att placera en 2-3 meter hög vägg längs en parkväg, då det exempelvis blir enkelt att gömma sig bakom väggen. Det är i så fall

viktigt att väggen placeras strategiskt, möjligtvis med kortsidan mot parkvägen så att väggens båda sidor tydligt går att se från vägen.

Förvaltningens förslag

Om nämnden anser att en öppen vägg ska uppföras är en inhägnad och bemannad vägg i betong enligt förvaltningen att föredra, med personal som kontrollerar att alla regler följs, och som går att stänga och låsa in när den inte är bemannad för att exempelvis minska risken för skadegörelse och nerskräpning. Ett brukaravtal med en förening som ansvarar för bemanning och allmän skötsel kan vara passande, annars tillkommer även bemanningskostnader för förvaltningen.

Bilagor

1. Medborgarförslag om gatukonst, inkom 5 oktober 2015
En bilaga till förslaget ”Handbok Öppna väggar” finns att läsa på www.insynsverige.se/stockholm under Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, sammanträde 17 mars 2016
2. Medborgarförslag om lämpliga platser för konst, inkom 6 november 2015